

Thuja

I Danmark plantes ca. fire arter og mange varieteter. Kæmpethuja, *Thuja plicata*, har som fritstående en smuk pyramide- eller kegleformet vækst og stammer fra NV Amerika, hvor den kan blive indtil 60 meter høj; skuddene er flade og fjergrenede, bladene skældannede, på oversiden friskgrønne, koglerne ca. 1 cm lange. Indført o. 1850 (1), nu et hyppigt parktræ og hist og her i skove på mindre udsatte steder. Alm. Thuja, *Thuja occidentalis*, fra østlige Nordamerika har fladere skud med tydelige runde kirtler, om vinteren bliver bladene brunliggrønne. Almindelig pryd- og hækplante i haver, parker, på kirkegårde.

Thuja 1879ff, af græsk ord for at bringe et brændoffer, der dufter af røgelse; xylon thyinon var et nordafrikansk træ med vellugtende ved; *tine* o. 1450–1700, fordanskning af det græske thyinon; *livstræ*, *livets træ* 1697ff især fordi *T. orientalis* blev plantet på kirkegårde som symbol på det evige liv; *kongeved* 1820–35 (2).

LITTERATUR: (1) 950 130; 865 51; (2) 689 2,705f.

Det lette og seje ved har (også uden imprægnering) næsten ubegrænset holdbarhed og sælges af skovbruget til bådebyggere (borde, joller, racerbåde), pontoner, havnetømmer, vandrender, drivhuse og mistbænke, isolation, hegnspæle, ledningsmaster, tagspån, endvidere til møbler, paneler o.a. snedkerarbejde (1). Løvet anvendes ved juletid som pyntegrønt. Afklippede bladspidser lægges for møl i skabe og skuffer (2). Bladene skal kunne lindre reumatiske smerter, hoste, vekselfeber; et destilleret vand heraf mod vattersot. Veddet giver godt ildebrændsel (1770; 3). Kviste sat på sprit til at gnide vorter med (Tønderegnet; 4). Omslag med dekokt på ømme fødder (5). Afkoget regnes for et abortivum (5). – Ølafkog er givet køer, som tilbageholdt efter byrden (6). En gammel thuja i have ved Grønninghoved strand (Vejle amt) var gårdens brandtræ og måtte ikke fældes (7).

LITTERATUR: (1) 192 14,1936,61f; 175 32,1947, 232; 950 130; (2) 828 23/6 1950; (3) 194 3,209; (4) 885 6,80; (5) 107 1946–48; (6) 83 256; (7) 955 1936, 251.

Thujaer flakker i blæsten som osende fakler *Mogens Lorentzen* (1). Thujabuskens flade, stift udhugne kniplingsløv *Otto C. Fønss* (2).

LITTERATUR: (1) 556e 30; (2) 283h 9.

Sevenbom, *Juniperus sabina*

er en nedliggende eller opret, stærkt forgrenet busk med nærmest skældannede blade og mørkeblå eller næsten sorte bærkogler. Vildtvoksende i Mellem- og Sydeuropa; sælges fra planteskoler til haver og kirkegårde. Et eksemplar nævnes i synsforretning 8/4 1665 i Koldinghus slotshave (1), dyrket ved Jægerspris fra 1680 (2).

Sevenbom o. 1450ff, mange stavemåder: segenbom, sæbenbom, sibbenbom osv.; af arts- (forhen slægts-)navnet Sabina, planten findes bl.a. på de italienske Sabinerbjerger; bom er plattysk for træ(baum). Fordansket til *savine* o. 1300, 1594. *Elverbom* Fjends h., *pigernes træ* Beldringe SSjælland, *nonnetræ* Ordrup NSjælland (3), se nedenfor.

LITTERATUR: (1) 955 1927,85; (2) 952 12; (3) 689 1,796; 107.

ABORTIVUM

Busken har siden antiken været berømt og berøgtet som (illegalt) abortivum (1). Man mente, den blev ført til landet af munkene og brugt af nonner, som var blevet gravide (2). En Harpestræng-afskrift fra 1400-t oplyser, at knust sevenbom drukket med vin eller lagt på gravid kvinde bevirker abort (3). Simon Paulli 1648, 341: »I de lande, hvor munke og nonner har deres skønne klostre og lysthaver, kan man vel næppe finde en urtehøve, som denne sevenbom ikke gror i. Men årsagen til, at de elsker den så meget og dyrker så flittigt, derom véd jeg ikke at tale på dette sted«; den anvendes til at drive menses og fjerne dødt foster.

Sevenboms fosterfordrivende virkning har været kendt i alle landsdele (4), men planten var langt fra almindelig, og man betragtede den med en blanding af nysgerrighed og afsky; mange var af den mening, at busken ikke måtte dyrkes i privathaver (5). Folk plukkede hemmeligt kviste eller bark af eksemplarer i offentlige anlæg (6) for at bruge det til et afkog, der skulle drikkes på fastende hjerte. En kvindelig kvaksalver i Klipleve brugte »midlet« i perioden 1850–60 (7); den »kloge« Kjæn Krathus i Tvis hjalp unge piger med en medicin brygget bl.a. af barken på en sevenbom ved Holstebro kirkegård. Efter afsløringen fik hun 1891 atten måneders forbedringshus og imens fældede man det farlige træ (8). En klog mand i Revninge på NØFyn havde i sin have en sevenbom, og der kom tit folk for at få noget af træet, men »de kunne byde ham, hvad de ville derfor, de fik intet«. En nat sne